

Nr 336.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfälligt lönetillägg åt skogvaktarna vid universitetet i Uppsala m. m.; given Stockholms slott den 27 april 1917.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen medgiva,

att ur universitetets i Uppsala reservfond må under år 1918 utgå dels för beredande av tillfälligt lönetillägg för sagda år å 200 kronor åt en var av universitetets skogvaktare ett belopp av 1,800 kronor, dels ock för vinnande av ökade medel till dagarvoden under år 1918 åt nämnda skogvaktare ett belopp av högst 2,700 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alexis Hammarström.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april
1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Hammarström anförde härefter:

Tillfalligt
lönetillägg åt
skogvaktarna
vid universi-
tetet i Upp-
sala m. m.

Från universitetet i Uppsala ingavs den 19 januari 1917 en underdånig framställning, vilken, trots att den efter vederbörlig remiss först helt nyss återkommit till ecklesiastikdepartementet och trots den redan långt framskridna riksdagstiden, dock synes mig vara så behjärtansvärd, att den förtjänar upptagas till omedelbart beaktande. Denna går ut på att genom proposition till 1917 års riksdag söka utverka förbättrade avlöningsförmåner för de å universitetets stat uppförda skogvaktarna.

Dessa äro nio till antalet och de avlönas enligt staten sålunda, att två av dem åtnjuta kontant 800 kronor jämte bostad, medan de övriga innehava boställsförmån, värderad i ett fall till 50 kronor, i ett fall till 60 kronor, i två fall till 70 kronor, i två fall till 75 kronor samt i ett fall till

85 kronor, vartill för en var kommer ett kontant penningbelopp, så avpassat, att detsamma jämte boställsförmånens beräknade värde uppgår till 800 kronor. Var och en av de nio skogvaktarna har dessutom rätt till ett ålderstillägg å 100 kronor efter 5 års tjänstgöring.

Till dagarvoden åt skogvaktarna är vidare i staten uppfört ett belopp av högst 900 kronor. Beträffande dagarvoden är i punkt 6 av särskilda, utav Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, hörande till staten för universitetet i Uppsala, bestämt, att detsamma utgår med 2 kronor 50 öre för förrättning enligt skogsförvaltarens order å skogstrakt, som ligger mer än 10 kilometer i rak sträckning från skogvaktarens bostad, intill ett belopp av högst 100 kronor för kalenderår för varje skogvaktare. Detta belopp räcker sålunda till högst 40 dylika förrättningar.

Skogvaktarnas ovan angivna avlöning är till beloppet bestämd vid 1907 års riksdag, och man tog därvid hänsyn till de löneförmåner, som då utgingo för kronojägare. År 1908 hade i statsverkspropositionen föreslagits förbättrade avlöningsförmåner för dessa — ett förslag, som ock vann riksdagens bifall. Vid samma års riksdag framlades förslag om en omfattande löneroglering för befattningshavare vid universitetet. Det hade ej sagnats skäl att därvid ifrågasätta någon förbättring i avlöningen för skogvaktarna vid universitetet i Uppsala, så att denna fortfarande ställts i lämpligt förhållande till kronojägarnas. Så skedde likväl ej, tvevelsutän på grund av den året förut vidtagna lönerogleringen för skogvaktarna. Den ändringen vidtogs emellertid, att deras avlöning, som år 1907 angavs såsom arvode, i staten upptogs såsom lön och tjänstgöringspenningar, de sistnämnda utgörande 300 kronor. De blevo sålunda berättigade till pension enligt 1907 års pensionslag för civila befattningshavare.

Ifrågavarande skogvaktare åtnjuta, såsom av det ovan anförda framgår, relativt låga löneförmåner. Man har icke utan skäl jämfört dessa med de avlöningar, som utgå till kronojägarna inom Stockholms, Uppsala och Västmanlands län — de län inom vilka universitetets skogar äro belägna. Dessa kronojägare uppbära enligt *nu* gällande stat i lön 600 kronor och i tjänstgöringspenningar 500 kronor, vartill kommer bostadslägenhet eller hyresersättning med 100 kronor. Tre ålderstillägg, vartdera å 100 kronor, äro dem vidare under vissa villkor tillförsäkrade. Begynnelse- och slutavlöningen kan alltså beräknas till 1,200, respektive 1,500 kronor, medan för universitetets skogvaktare motsvarande siffror äro 800 och 900 kronor. I respenningar åtnjuta kronojägarna belopp, växlande mellan 50 och 200 kronor. Såsom nämnt finnes till dagarvoden för samtliga skogvaktarna ett belopp av högst 900 kronor upptaget i staten för universitetet.

Redan denna jämförelse visar, att skogvaktarna i ekonomiskt avseende äro vida sämre ställda än kronojägarna. Men härtill kommer vidare, att denna skillnad i avlöningsförhållanden till kronojägarnas förmån skulle bliva ännu större vid bifall till vad rörande kronojägarna föreslås i Kungl. Maj:ts den 23 april 1917 till riksdagen avlåtna proposition angående driftkostnader under år 1918 för statens skogsdomäner m. m. (nr 274); och har sistberörda förhållande särskilt medverkat till min önskan att understödja den ovan omförmälda framställningen från universitetet i Uppsala.

Nämnda framställning har sitt ursprung i en av universitetets skogsförvaltare A. Hahr till dess drätselnämnd ingiven skrivelse. I denna yttras till en början:

Då Uppsala universitets skogvaktare i fråga om arbetets art och omfattning, ansvar och i övrigt sociala förhållanden kunna fullt jämföras med de ordinarie kronojägarna inom skogsstaten, synas de mig ock med allt skäl böra i fråga om avlöning jämföras med dessa, för såvitt man skall kunna hava förhoppning att få bibehålla den goda kår, som nu tjänstgör, och vid eventuella tjänstebyten kunna få lika goda krafter i stället,

I all synnerhet bliver detta än mer nödvändigt nu, då det med varje år sig ökande arbetet kommer att ställa allt större krav på deras förmåga och omöjliggöra för dem att genom bisysslor skaffa sig någon inkomst.

Hahr gör därefter en jämförelse mellan avlöningsförmånerna för de båda omförmälda kategorierna av befattningshavare, ett ämne, för vilket jag nyss redogjort. Han erinrar vidare därom, att i ett betänkande och förslag, som av tillkallade sakkunniga avgivits angående de allmänna skogarna i södra och mellersta delarna av Sverige, anförts, att arealen av varje kronojägares bevakningstrakt i genomsnitt ej bör överstiga 2,500 hektar. »Det bör ihåggommas», yttra de sakkunniga, »att kronojägaren är arbetsförmannen inom bevakningstrakten och såsom sådan skall vara personligen närvarande vid verkställande av ett flertal skogsvårdsarbeten. Den årligen medhunna mängden av dessa arbeten per ytenhet räknat blir därför direkt beroende på bevakningstrakternas storlek. Vidare bör det framhållas, att resultatet av de igångsatta skogsarbetena i väsentlig mån blir beroende av den tid och det intresse, kronojägaren hinner ägna åt desamma.»

De sakkunniga anse, att kronojägarnas reseersättningar böra utgå efter andra grunder än nu. Hahr återger följande uttalande av dem i avseende härå:

Jämväl kronojägarnas reseersättningar anse de sakkunniga böra utgå med dagarvoden för förrättningsdagar på större avstånd än 5 km. från bostaden samt fasta anslag till biljett- och skjutskostnader. Då dagtraktamenten avse att betäcka utgifterna för kost och logi under bortvaro från hemmet, böra de utgå med så pass stort belopp, att dessa kostnader verkligen bliva betäckta. Då vid flertalet resor inom södra Sve-

rige kronojägarna såväl som jägmästarna nödgas för erhållande av kost och logi anlita hotell och gästgivargårdar, torde det knappast kunna förutsättas, att de skola kunna erhålla kost och logi för mindre än 4 kronor per dag, med vilket belopp dagarvodena alltså böra utgå.

De fasta reseanslagen böra givetvis vara helt beroende av bevakningstrakternas utsträckning.

För egen del yttrar Hahr härefter:

Vad sålunda av de sakkunniga sagts om kronojägarna finner jag i allt äga sin tillämpning på universitetets skogvaktare.

Akademiskogarnas areal torde, efter numera gjorda inköp och efter vad uppmätningarna giva vid handen, komma att uppgå till cirka 22,500 har, vadan således var och en av de nu anställda 9 skogvaktarna skulle erhålla en bevakningstrakt av cirka 2,500 har. Antalet skogvaktare bör sålunda tills vidare bibehållas vid det nuvarande, om än en reglering av respektive skogvaktares bevakningstrakter bör ske, dock vill jag erinra om de stora skogsinköp, som årligen ske och som torde nödvändiggöra en ökning av skogspersonalen inom en mycket snar framtid.

Under återopande av vad sålunda anförts föreslår Hahr, att skogvaktarna i avseende å lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg samt bostad eller hyresersättning likställas med kronojägarna enligt nu gällande stat. I fast reseanslag borde skogvaktare erhålla 100 kronor för år. Beträffande åter dagarvoden för förrättningar på större avstånd än 5 km. från hemmet borde sådana utgå med 4 kronor per dag i likhet med vad ovan omnämnda sakkunniga föreslagit.

I anslutning härtill framlägger Hahr följande stat för skogvaktarpersonalen vid universitetet:

9 skogvaktare: lön	kronor 5,400: —	
tjänstgöringspenningar	» 4,500: —	kronor 9,900: —
fasta reseanslag	» 900: —	
		Summa kronor 10,800: —

Härtill komma dagarvoden, vilkas antal Hahr funnit vara omöjligt att nu exakt beräkna, men vilka han, beräknade efter 4 kronor om dagen, anser komma att uppgå till högst 4,000 kronor.

Hahr yttrar sig slutligen i skrivelsen om lämpligheten av att indraga de boställslägenheter, som sju av skogvaktarna i enlighet med den nu gällande staten för närvarande innehava. Han föreslår därvid, att de, med undantag för bostadslägenhet med mindre täppa, utarrenderas för universitetets räkning, samt beräknar, att de skulle inbringa en arrendesumma av 800 kronor årligen.

Efter det fråga blivit väckt, huruvida universitetet skulle kunna med behållen inkomst från universitetets skogar bekosta den ifrågasatta löne-

förhöjningen, anförde Hahr i skrivelse till drätselnämnden, att det från och med år 1913 igångsatta arbetet med taxeringen av universitetets skogstillgång fortskridit så långt, att en avsevärd förhöjning i avkastningen från universitetets skogar kunde påräknas, samt att med all säkerhet den årliga behållningen från skogarna därigenom bleve betydligt förökad.

På grund härav samt med hänsyn till årligen skeende inköp av betydliga skogsvidder och till förhöjda virkespris uttalar Hahr såsom sin bestämda åsikt, att det belopp, som enligt hans förslag erfordras för förhöjning av skogvaktarnas avlöning, kan bestridas av den ökade behållningen.

Vid granskning av Hahrs utredning fann drätselnämnden densamma giva vid handen, att den nuvarande avlöningen till universitetets skogvaktare vore allt för låg, särskilt vid jämförelse med de avlöningsförmåner, som utginge till kronojägarna. Drätselnämnden tillstyrkte därför Hahrs förslag i fråga om förbättrade avlöningsvillkor för skogvaktarna och beräknade, att detsamma — fränsett ålderstillägg — skulle komma att medföra en ökad årlig kostnad av 6,385 kronor.

I enlighet med vad drätselnämnden sålunda tillstyrkt, avlät det större akademiska konsistoriet i Uppsala skrivelse till kanslern för rikets universitet dels med begäran om utverkande av framställning till 1917 års riksdag, avseende att skogvaktarna skulle beredas de av Hahr föreslagna avlöningsförmåner, dels ock med hemställan, att såsom villkor för dessas åtnjutande måtte stadgas skyldighet för skogvaktare att avstå från innehavande skogvaktartorp, med undantag av bostadslägenhet och täppa, samt att ingå på de ändrade pensionsbestämmelser för ifrågavarande befattningshavare, som meddelats i lagen den 8 juli 1916 angående ändring av lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension. Lika med drätselnämnden ansåg konsistoriet, att det för genomförande av avlöningsförhöjningen erforderliga beloppet, 6,385 kronor årligen, borde bestridas av den behållna inkomsten å skogarnas konto, som därtill lämnade tillgång.

Med skrivelse den 12 januari 1917 överlämnade universitetskanslern handlingarna i ärendet till Kungl. Maj:t.

Universitets-
kanslern.

I skrivelsen förklarar sig kanslern i det hela ej hava något att erinra mot konsistoriets framställning. Det vore skäligt och lämpligt, att avlöningsförmåner för skogvaktarna reglerades så att de bleve överensstämmande med de ordinarie kronojägarnas inom vederbörande län.

Kanslern yttrar vidare:

Beträffande den gjorda framställningen, att, i enlighet med ett rörande kronojägarnas avlöning väckt förslag, dagarvoden för förrättningar på större avstånd än 5 kilometer från hemmet skulle till skogvaktarna vid Uppsala universitet utgå med 4 kronor om dagen, vill jag emellertid erinra, att utredningen beträffande denna fråga, så vitt angår kronojägarna, icke är avslutad. Enligt vad jag inhämtat, har dessutom vid den pågående utredningen ifrågasatts ändrade avlöningsförmåner jämväl i övrigt för kronojägarna i riket. Jag anser mig därför böra i underdånighet hemställa, att, därest nämnda utredning jämte därav föranlett förslag kommer att föreläggas 1917 års riksdag samt för kronojägarna därvid föreslås höjda avlöningsförmåner i annan form än vad konsistoriet ifrågasatt för universitetsskogvaktarna, Kungl. Maj:t täcktes till nämnda riksdag avlåta nådig proposition om beredande åt Uppsala universitets skogvaktare av avlöningsförmåner efter samma grunder, som komma att tillämpas vid bestämmande av avlöningen för kronojägarna inom vederbörande tre län.

Skulle åter ärendet angående löneroglering för kronojägarna icke komma att framläggas för 1917 års riksdag, anhåller jag underdånigst, att frågan om löneroglering för skogvaktarna i allt fall måtte oberoende härav föranleda nådig proposition till årets riksdag, och att därvid konsistoriets förslag angående avlöningsförmånerna för ifrågavarande befattningshavare måtte läggas till grund för densamma.

Under förutsättning att löneroglering för skogvaktarna komme till stånd, ger kanslern anvisning å de ändringar i universitetets såväl inkomst- som utgiftsstat, som därvid syntes böra företagas. I sammanhang med lönerogleringen borde, enligt vad kanslern anmärker, vissa jämkningar eller tillägg äga rum i de till universitetets stat hörande särskilda föreskrifterna.

Statskontoret har den 17 april 1917 avgivit infordrat underdånigt utlåtande i ärendet och därvid instämt med universitetskanslern i fråga om det befogade i den avsedda lönerogleringen för skogvaktarna. Förden-skull har statskontoret hemställt, att, därest förslag komme att föreläggas riksdagen om höjning av kronojägarnas avlöningsförmåner i annan form än vad från universitetets i Uppsala sida ifrågasatts för dess skogvaktare, Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att bereda avlöningsförmåner för de senare efter samma grunder, som komme att tillämpas vid bestämmande av löne-förmånerna för kronojägarna inom Stockholms, Uppsala och Västman-lands län.

Skulle ärendet om löneroglering för kronojägarna ej komma att fram-läggas för 1917 års riksdag, tillstyrker statskontoret förslag till riksdagen om löneroglering för skogvaktarna i väsentlig överensstämmelse med vad universitetsmyndigheterna föreslagit.

Jag har redan antytt, att Uppsala universitets skogvaktare enligt min mening äro för svagt avlönade. Detta faller lätt i ögonen, om man sam-

Statskonto-
ret.

Departement-
schefen.

manställer deras avlöningsförmåner med dem, som äro tillagda de befattningshavare, med vilka de synas närmast jämförliga, nämligen kronojägarna i ovannämnda tre län. Jag har därför ansett starka skäl föreligga för att nu föreslå åtgärder till förbättrande av ifrågasatt skogvaktares under nu rådande dyrtid tvivelsutan bekymmertsamma ekonomiska ställning.

Jag finner mig dock ej kunna, sedan riksdagens båda kamrar redan behandlat den ordinarie staten för universitetet i Uppsala, nu ifrågasätta en verklig löneroglering för universitetets skogvaktare. Därtill finner jag för övrigt så mycket mindre fog, som utredningen i ämnet ännu icke i alla delar torde vara fullt uttömmande. Förvisso läser den dock vara tillräcklig för att motivera det förslag om ett tillfälligt lönetillägg, som jag nu anser mig böra framställa, jämte en hemställan avseende att möjliggöra ökade dagarvoden för skogvaktarna m. m.

Ett starkt stöd för att nu inskränka sig till allenast ett tillfälligt lönetillägg ligger uppenbarligen i den omständigheten, att Kungl. Maj:t i förutnämnda proposition (nr 274) stannat vid att för kronojägarna föreslå endast ett provisoriskt ordnande av lönefrågan. Spörsmålet om en ny löneroglering för skogsstatens hela personal står visserligen på dagordningen men är ännu ej färdigt till slutlig prövning. Men förslaget om ett tillfälligt lönetillägg för kronojägarna synes mig å andra sidan också kraftigt tala för en motsvarande åtgärd beträffande Uppsala universitets skogvaktare. I det föregående har omnämnts, hursom vid 1907 års löneroglering för dessa senare hänsyn togs till de löneförmåner, som då gällde för kronojägarna. Billigheten hade måhända fordrat, att 1908 års löneroglering för kronojägarna fått öva inverkan på avlöningsförhållandena för universitetets skogvaktare. I alla händelser synes det vara obilligt mot de sistnämnda, om avståndet mellan de båda kategoriernas avlöningsförmåner skulle än ytterligare ökas genom att blott kronojägarna erhöle tillfälligt lönetillägg.

Det tillfälliga lönetillägget för kronojägarna är i nyssnämnda proposition föreslagit att utgå för år 1918 med 250 kronor, då befattningshavaren uppbär hyresersättning, och med 200 kronor, då han innehar bostad in natura. Med tillämpning härav anser jag, att man bör bereda skogvaktarna, vilka ju samtliga hava bostad in natura, tillfällig löneförbättring för år 1918 med 200 kronor för en var. Den nu bestående skillnaden i avlöningsförmåner mellan dem och kronojägarna skulle på detta sätt fortfarande upprätthållas.

Den förutnämnda propositionen berör ytterligare en fråga, som är av rätt stor betydelse för kronojägarnas ekonomi, nämligen sättet för beräkande av rese- och traktamentsersättning för tjänsteförrättningar. De nu-

varande fasta resepenningarna anses böra försvinna; i stället skulle ett system införas, innebärande ersättning enligt gällande resereglemente, dock med vissa modifikationer. Kronojägarna skulle i regel äga uppbära traktement med 4 kronor för förrättningsdag, med de avvikelser, vilka bestämmas av Kungl. Maj:t, som även skulle äga att fastställa grunder för utbekommande av ersättning för resekostnader m. m.

Vad sålunda föreslagits om ändring i föreskrifterna rörande rese- och traktementsersättning till kronojägarna synes mig tala för att ändring nu bör vidtagas även beträffande de för skogvaktarna bestämda dagarvodena. De synas mig först och främst böra höjas från det nuvarande beloppet, 2 kronor 50 öre, till 4 kronor för dag. Med anledning därav och för att dagarvoden må kunna utgå för ett höjt antal förrättningsdagar, böra ökade medel för ändamålet beredas. Den växande arealen av universitetets skogar och skogsskötselns alltmera uppdrivna intensitet synas göra det från universitetets synpunkt högeligen önskvärt, att förrättningsdagar-
nas antal ej må över hövan inskränkas av hänsyn till allt för knappt anslag till bestridande av dagarvodena. Det nuvarande anslaget utgör, såsom jag förut nämnt, högst 900 kronor, och därur har hittills en var skogvaktare kunnat åtnjuta dagarvode för 40 dagar. Jag har ansett, att man för år 1918 borde bereda ett tillskott av högst 2,700 kronor, tillhopa sålunda för ändamålet en summa av högst 3,600 kronor. Därigenom skulle en var skogvaktare kunna ur anslagsmedlen erhålla dagarvode av 4 kronor under 100 dagar¹⁾, under förutsättning att man i övrigt iakttagit nu gällande bestämmelser rörande dagarvoden åt skogvaktarna. Därest Kungl. Maj:ts förslag om reseersättning åt kronojägarna bifalles, lär man, sedan närmare bestämmelser om nämnda ersättning av Kungl. Maj:t utfärdats, böra i sammanhang med en blivande löne reglering å ordinarie stat för skogvaktarna vid Uppsala universitet tillse, om icke de närmare föreskrifterna rörande skogvaktarnas dagarvoden lämpligen kunna avfattas med ledning av vad härutinnan gäller för kronojägarna.

Vad jag nu anfört innebär krav dels på ett belopp av 1,800 kronor för tillfälligt lönetillägg åt skogvaktarna, dels på ett belopp av högst 2,700 kronor till dagarvoden. Dessa belopp kunna bestridas ur universitetets reservfond. Dit ingå nämligen behållningarna å skogsmedlen utöver det i inkomststaten för universitetet upptagna beloppet av 7,000 kronor; och enligt vad upplyst är lämna dessa behållna skogsmedel tillgång till att tillgodose ett sålunda ökat årligt utgiftsbehov av tillhopa 4,500 kronor.

¹⁾ Till jämförelse vill jag nämna, att man i oförmälda proposition (nr 274) synes hava för kronojägarna beräknat ett antal av omkring 225 förrättningsdagar.

Då jag ej nu ifrågasatt lönereglerng å ordinarie stat för skogvaktarna, måste jag lämna å sido vad som under förutsättning av en sådan reglerng föreslagits i fråga om skyldighet för skogvaktare att avstå från innehavande bostadslägenhet och täppa m. m.

Enär riksdagens medverkan lærer erfordras för åstadkommande av det nu tillämnade tillfälliga lönetillägget för skogvaktarna samt beredande av ökade medel till dagarvoden åt dem, tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att ur universitetets i Uppsala reservfond må under år 1918 utgå dels för beredande av tillfälligt lönetilllägg för sagda år å 200 kronor åt en var av universitetets skogvaktare ett belopp av 1,800 kronor, dels ock för vinnande av ökade medel till dagarvoden under år 1918 åt nämnda skogvaktare ett belopp av högst 2,700 kronor.

Till vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtås till riksdagen.

Ur protokollet:

P. G:son Lönegren.